

ולא קיבלתה תשובה.
"נסעתי לרמלה. זה היה ביום ראשון
בשבע עשר. אמרו לי שהוא איננו שם.
פשוט שיקרו לי. הוא היה שם כבר כמה
ימים."
"איך אפשר להתייחס ככה לאסיר? בגי'
לל שהוא אסיר, מותר לזלזל בזכויות
שלו?"

למרות זאת, ניסתה בתיה לשכנע את
בעלה, מיד לאחר פגישתם, לחזור ולהס'
גיר את עצמו. לו רצה, יכול היה מיכאל
להמשיך את תופשתו עוד זמן רב. הי'
משטרה שמרה בסוד את דבר בריחתו, לא
הודיעה על כך בעיתונים. מקומות המח'
עמדו של מיכאל היו טובים, אבל בתיה
בואה בתוקף על כך שיתחזר לבלא.
גם סניגורו הצטרף לעבודת השיכנוע.
מישגב היה הרוח החיה בהתנתות של
בתיה ומיכאל, טרח בהכנת כל הסידורים,
שבדרך כלל עוסק בהם הבעל, כאשר
אינו יושב מאחורי סורג וברית, עתה,
ביקש ממיכאל לחזור לתל-מונד.
מיכאל העמיד מספר תנאים. אחד מהם:
להיפגש עם כתב העולם הזה, לספר את
סיפורו לציבור.

מדוע נידון הצעיר בן ה-18 לכלא?
מיכאל אינו טלית שכולה תכלת. או

מצריים

איך להינצל
מיום הדין?

שום אמן במה לא זכה מימיו לקהל כה
גדול — וכה מרותק. תרגיליו האקרובאטיים
של נשיא מצריים, מאז קבע את ה'
לדצמבר כיום המכריע לגבי המרחב,
מתקיים את עשרות מיליוני תושבי האי-
זור, העוקבים בעניין אחרי נסיונותיו של
הנשיא להיחלץ מהפח שטמן לעצמו. עתה,
נולד בקהיר רעיון חדשישן, העשוי ל-
הציל את סאדאת מהבריחה לצאת למלחמה
בישראל — או לאבד את יוקרתו.

הרעיון: ועידת-פיסגה כל-ערבית.

התקפה תריפה. במישור המילולי,
ממשיך סאדאת לירוק אש וגופרית, בשפה
הברורה ביותר — ובניגוד לסאטירה על
נאום, ששודרה בערב-שבת האחרונה ב-
תוכנית הטלוויזיה אתמול שלשום — לא
הכל עובר, ושהיתה מורכבת מגימגומים
בלבד.

בנאום בשבת האחרונה, בפני חיילים
מצריים בתעלה, איתם בילה את ימי הג'
עיד אל-פיטר, קבע סאדאת בצורה החריג'
פה והחד-משמעית ביותר, כי "מצרים החליט'
סה להילחם. אבדה כל תקווה לפתרון
מדיני. יום הדין קרוב". לאחר הנאום,
החלו תחנות רדיו קהיר וסאות אל-ערב
לשדר שירי מלחמה. פרט סיקנטי: לא היו
אלה השירים ששודרו ערב מלחמת ששת
הימים, אלא סידרה שונה, אודות שיחזור

נשיא סאדאת
לזיכרון למיליונים

ירושלים, מיסגד אל-אקצה וכדומה.

תגובות שונות. על פני השטח,
מתייחסים כולם ברצינות לדיבוריו של
סאדאת. בעקבות נאום השבת של, קרא
למחרת רדיו סוריה לעמי ערב להתכונן
למלחמה. אפילו עיתוני לבנון יצאו בכותר'
רות נדירות: "הגיעה השעה להילחם."
רק אמצעי התקשורת של ירדן לא נסחפו
לתגובה דומה. על כך, ועל הצהרתו של
חוסין מהשבוע שעבר כי לא יילחם לצד
מצרים אם תפרוץ מלחמה, כינהו רדיו סו-
ריה בשם בוגד.

זה — על פני השטח. מתחת לפני ה'
שטה, מעטים מאוד מתייחסים לדברי סא-
דאת כפשוטם. שאל רדיו בגדד: "על מה
מסתמך סאדאת בקובעו דווקא את 31 ל-
לדצמבר?" הפרשן גיסה אמנם לא להיות
עויין, אך סיים את סקירתו במילים: "מי
שרוצה לעשות, לא מדבר."

איך לא לבמזע. זוהי גם הדעה ברוב
הערבי הגורם היחיד במצרים המעוניין
לדחות את סאדאת למלחמה הוא הצבא.
נאום המלחמתי האחרון של שר המלחמה
המצרי היה נסיון ברור לדחות את סאדאת
לעמדה שאין לחזור ממנה — עמדה ממנה
מנסה סאדאת להימנע.

מאצמו של סאדאת לשמור על שיוני
המשקל העדין בין אימים לאי-מימוש
היה הנושא המרכזי בוועידת שויה-החוף
הערביים שנערכה לא מכבר בקהיר. כל
הנושאים המוכנסים האחרים — גיבוש
עמדה ערבית אחידה לקראת דיוני העצרת
הכללית ומועצת הבטחון; חידוש היחסים

עם בון; הסיכסוך בין עיראק לפרס, ו-
המשבר בין הפידאין לחוסיין — נידחו,
והוועידה עסקה רק באחת — כיצד יצליח
סאדאת להינצל מחרב-הפיסיות של ה-31
לדצמבר, בלי לאבד את הצבא המצרי —
או את כבודו בעיני המרחב.

תקווה קלושה. הפיתרון שהעלתה ה'
וועידה: כינוס ועידת פיסגה כל-ערבית,
שתיטול על עצמה את האחריות לנושא.
תנסה לשחרר את סאדאת מהדילמה של.
הצרה היא, שכינוס ועידה כזו קשה לא
פחות מהדילמה עצמה. הקשיים: הסיכסוך
בין מצרים וסוריה מחד, לבין עיראק וירדן
מאידך. הסיכסוך בין עיראק וירדן עצמו,
סירובו של קולונל קדאפי מלוב לשבת ליד
שולחן אחד עם חוסיין.

למרות זאת, נראה שממשלות ערב יחור'
שו להצלת סאדאת, יסכימו לפיסגה. מאחר
שתקוותו של סאדאת כי ארצות-הברית
תשפיע על ישראל לסגת נראית קלושה
כרגע, נותרה תקוותו האחרונה — בפיסגה
המושעיה.

מסיוונים

לחלל

נחיתתה של חללית אפולו 11 על הירח
גרמה לרעידת-אדמה בקרב המיסוד הדתי
בעולם המוסלמי. בניגוד לישראל, בה הדת
איננה חלק מחיי העם, אלא עסק מיסודי-
פוליטי בלבד, הרי שבבעולם המוסלמי, ו-
ביחוד הערבי, הדת היא גם אורח-חיים.
האנשים הראשונים על הירח גרמו להצפת
חכמי אוניברסיטת אל-אזהר הקהירית בים
שאלות מרחיבי כל העולם הערבי. בעייתם
של השואלים: כיצד לישב את עקרונות
הדת — עם המציאות החדשה.

הדת — בעד מצע. השייחים, שב-
תחילה היו נבוכים, התיישבו אל המדוכה,
הצליחו למצוא תשובה לכל שאלה, עקרו-
נית, קבעו, אין התפתחות מדעית מודרנית
שאינה מוזכרת בקוראן. חלקם, המהסכנים
יותר, קראו למהפיכה בלימודי הדת, לאחר
נחיתת האדם על הירח. הסביר אחד מהם,
שייך עבד אל-מג'אר, הממונה על המיסג'
דים במצריים, בראיון עיתונאי: "הרעיון
כאילו הדת המוסלמית מתנגדת להתפתח-
ות מדעיות, הוא הבל. אדרבה: היא
מעודדת את קידום המדע הידע. נחיתת
האדם על הירח, למשל, לא רק שאיננה
מנוגדת לעקרונות הקוראן, אלא היא בתי-
אום איתם. רק אלה שאינם מבינים את
הפירושים הנכונים יכולים להגיע לדי-
טעות גסה כזו."

פחד שוא. קבע השייח, שדעתו מכוונ'
דת בהרחיב העולם הדתי המוסלמי: "אנו
המצרים, למרות שאנו עם שומר-מסורת,
יש לנו טעויות רבות בקשר להבנת נושא
הכוכבים ותופעות טבע אחרות. חקר החלל

לדוגמה: הדת המוסלמית מכירה בעקרון
שבעת הרקיעים, שכלל שהאדם צדיק יותר
— הוא מרקיע למעלה יותר, והכי צדיקים
— מגיעים לרקיע השביעי. עתה, כשנחת
האדם על הירח — נראה כאילו כל אדם
יכול להגיע לרקיע. זהו כמובן הסבר פש-
טני ולא נכון. בין שבעת הרקיעים, לבין
השמים והירח והכוכבים — אין שום קשר.
משום כך, הגיע הזמן להכניס שינויים
עקרוניים בשיטת לימודי הדת, לכתוב מחד
דל את כל ספרי הלימוד. היתה זו דרי-
שה מפתיעה מצד אישיות דתית — ביחוד
בהשוואה לישראל, בה שומרים נציגי הדת
בקנאות על כל מצווה ונוקשה בת אלפיים
שנה, מסרבים להתאים עצמם לחיים ה-
מודרניים.

לחלל. ואם יימצאו יצורים אינטליגנ-
טיים על אחד הכוכבים הנורים בחלל?"

האדם נולד עם צורך פנימי לאמונה
במשהו כביר ממנו. זה נכון לדעתי גם
לגבי יצורים חושבים בכוכבים זרים, אם
יגלו אותם, הייתי מציע לשגר משלחת
חכמית לשם, לנסות להציע להם את
הדת המוסלמית."

סודאן

האויב מבית מסוכן

מהאויב הציוני

משפט המפתח בנאום של נשיא סודאן,
געפר נומיייר, נעלם לגמרי מאוזן לא-
בחנת. "חוששני שישראל איננה מעוניי-
נת בשלום", הכריז, "ומשום כך — אין
מנוס ממלחמה."

לאוזן בוחנת יותר, היה זה משפט מפ-
תיע. שכן בהיפוכו, הוא קבע כי אם היתה
ישראל מעוניינת בשלום, אפשר היה ל-
עשות שלום עימה.

היה זה ניסוח יוני מפתיע לגבי נומיייר.
מה גם לגמר הנוראי להחליף לפתע את
חברבורותיו, לרמוז, אפילו בדקות, על
נכונותו לשלום?

לא כלי-כך מאהבת מרדכי כמו משנאת
המן, אם להסתמך על המידע שהופץ לאח-
רונה ברחבי סודאן בכרוזים מחתרתיים.

פחד מהמחתרת. הטבח שביצע ניר
מייירי באוהדי השמאל בארצו, וביחוד ב-
קומוניסטים, לאחר הפיכת-הנפל נגדו, הרי
ריד את השמאל בסודאן למחתרת. בה
התאחדו מפלגת האיחוד הדמוקרטי, ה-
מפלגה הקומוניסטית, מפלגת האומה, וכן
איגודי פועלים וסטודנטים.

פעילותה של המחתרת מתבטאת כרגע

"גרמי השמיים וסהרוני המיסגדים מסתדרים ביניהם
יפה מאוד, ולעולם אינם מתנגשים..."

בעיקר בהפצת כרוזים ותעמולה. כאחד
הכרוזים האחרונים, ידעה המחתרת לספר
כי בגללה, מעדיף נומיייר לרכז את צבא
האדם למשפט — איננו ההסבר הנכון ל-
מאשר לשלוח אותו למלחמה באויב ה-
ציוני.

בתקופה האחרונה קיבל את הפירוש הלא
נכון, הפחד שמפיצים מורי הדת, בשם
האל, מפני אחרית הימים, בהם יעמד
האדם למשפט — איננו ההסבר הנכון ל-
קוראן, העלייה לשמיים, שבעת הרקיעים
ונושאים דומים, אינם מוסכרים נכון.

הפרקלים
עורכי-הדין חיים
מישגב, סניגורו של
האסיר, שאירגן גם את נישואיו בכלא.

אף חלקה. יש לו עבר עשיר של פריצות
וגניבות. במשפטו שלפני האחרון, נידון
לשנה ורבע מאסר על תנאי. הוא המשיך
בשלו, נתפס ביוני השנה, הואשם ב-15
עבירות. נשלך לס'הכל של שלוש ורבע
שנים מאסר בפועל.

בנוסף, תלוי נגדו אישום נוסף, שעדיין
לא הגיע לבית-המשפט, לפיו הוא מואשם,
יחד עם חבר, באיגוס בצווחת של קטיגיה
בת 16 וחצי. מקרה זה קרה לפני שהכיר
את בתיה.

מעניין גם לנסות לראות כיצד הגיע מיי-
כאל לדרך הפשע. בתווידעת רפואית של
הפסיכיאטרים ד"ר ראובן מאיר וד"ר עיי-
מנואל דיאמנט, מבית-החולים באר-יעקב,
קובעים שני המומחים:

"הנל' הינו ילד שלישי כיצד שבעה יל-
דים. פונק על-ידי אביו, נידחה על-ידי אמו
ואחיו הגדולים. איש במשפחה לא דאג לו,
מלבד אח צעיר. לאחר שאז זה נהרג
בתאונת-רכיב, הוא נשאר לגור לבדו,
בנפרד מהמשפחה, גברה פעילותו הע-
בריינית.

"הוא אינו מגלה שום סימני מחלת
נפש, אך ללא ספק סובל מהפרעות באי-
שיות. איננו חושבים שטיפול פסיכיאטרי
או פסיכולוגי ישנה את טיפוס התנהגותו,
לדעתנו, מסגרת מאורגנת ונוקשה, כמו של
צה"ל, עשויה לתת לו סיכוי."

תווידעת אחרת היתה של שולמית
גידרון, קצינת-מייבחן של משרד הסעד,
שטיפלה במיכאל:
"למרות הסתבכויותיו אנו מוכנים להמי-
שיך בנסיון הטיפול, כי מאסר במצבו ה-
נוכחי הוא גורלי עבורו ועלול להפכו
לעברייני, שלא ניתן יהיה עוד לשקמו ב-
עתיד."
אך מיכאל לא נשלח לצה"ל. הוא נשלח
לתל-מונד.